

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.

Fylke: Akushus

Tilleggsspørsmålnr. 4, Skav.

Herad: Hurdal

Emne: Skav.

Bygdelag:

Oppskr. av: O. Orholt.

Gard:

(adresse): Hurdal i Rom.

G.nr. 13 Br.nr. 6

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Egen granskning

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

ett krøtterhandlerne betalte mer for en ku som hadde fått skav om vinteren, enn for en som ikke hadde fått skav, kan jeg i forbindelse med dette utsagn gi opplysning om dette forhold her i Hurdal. I eldre tider blev det benyttet meget skav som fôr til husdyrene her. Jeg kan således oplyse at blandt alle de dårlige og næringsfattige fôrmidler som folk her måtte benytte sig av til husdyrene i den tid, såsom: Høi av naturen - ofte skoghøi - omkrag, halv, lauv, granbar, ja, endog hvis det knipst på om våren, kaggebrunt hestemøkk, blev skav av ung, frisk lauvskog den rene delikatess for dyrene i forhold til de overformentede forslag. Det er således lett forklarlig at dyr som hadde fått meget skav om vinteren, var bedre i hold enn de dyr som hadde fått lite eller intet skav. Krøtterhandlerne betalte således betalt for dyren her i bygden når de var godt i hold.

2) Kan tro på at husdyrene fik svart kjøtt av å et skav har ikke forekommet her i bygg-

den.

- 3) Det var heller ikke her noe vanlig tro på at melk fra ku som hadde ett skar i lengre tid var farlig for kalver og griser. Men at melk fra ku som hadde fått skar, fikk en stann, bisk smak for folk å drikke den, forekom ofte her. I slike tilfeller var det barkeskavit fra asp og rogn som var årsaken. Av seljebarken fikk man det skar som var mildest og mest næringsriktig for husdyrene.
- 4) Voksne husdyr fikk gjerne et måltid av dagen av skar. Skavet blev gjerne gitt i biter - tubiter - blandet med litt salt.
- 5) Folk brukte tollekniver og ellers forskjellige slags redskap å skave av barken med her, men den spesielle redskap som blev lavet til dette bruk var skjive - eller skjåve, som vi her kaller den, se tegn; Den redan som barken blev avskåret blev således også kaldt skjivling. Denne redskap blev også benyttet til å forarbeide både aser og traug med.
- 6) Hvis man benyttet tollekniv under skaringen hadde man gjerne hugget op barkestammene i korte lengder, på ca. 30. sm. l. Benyttet man skåve under arbeidet hadde man gjerne lengre barkestammer. Man innrettet sig gjerne slik at man hadde barkestammen mot et støttepunkt.
- 7) Her i Hurdal har det alltid vært nok av lauvskog under gårdsbrukene. Idet det under nesten hvor gård hører in eller flere utøyer med lauvskog. Noe salg av skovskog her i bygden har så å si ikke forekommet.
- 8) Noen deling samvieskog med hensyn til skar kjennes ikke til her.

- 9) Noe almenning er det ikke i Hurdal.
- 10) Husmennene fikk gjerne lov å ta litt skav-
skog i husbondens eng eller skog, helst i
skogen.
- 11) Skavhelle var en stenhelle eller en annen
hård flate hvorpå folk la skav og salt til
husdyrene. Dette kunne forekomme både i
fjøs på gårdsplassene, eller også på setene
for at buskapen skulde være flinke til å
komme hjem til kvelden. Dette extra gode
samt dyrene fikk slik, kaldte man sjökorn.
- 12) Noe annet i forbindelse med skav kjennes
ikke til her, men at de gamle var ganske
noiesamme med at barken måtte skaves
godt og vel av stammene.